

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain muuttamisesta

Khall 09.03.2026 § 48
20/03.00/2026

Valmistelija:
vt. kunnanjohtaja Harri Anttila
puh. 044 781 1250
harri.anttila@parikkala.fi

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi kuntalain (410/2015) muuttamisesta 31.3.2026 mennessä. Esityksessä selkiytettäisiin valtiovarainministeriön toimivaltaa ja roolia kuntien toiminnan ja talouden varautumisen yleisessä ohjauksessa ja seurannassa. Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä muita muutoksia.

Valtiovarainministeriön tehtävistä säädetään kuntalain 10 §:ssä, jonka mukaan valtiovarainministeriö seuraa yleisesti kuntien toimintaa ja taloutta. Säännöksen voidaan tulkita jo nykyisin antavan ministeriölle toimivallan seurata kuntien varautumista osana kuntien toiminnan ja talouden yleistä seurantaa. Sen sijaan kuntalaissa tai muualla lainsäädännössä ei ole säännöstä, joka antaisi valtiovarainministeriölle selkeästi toimivallan yleisesti ohjata kuntien toiminnan ja talouden varautumista. Tilanteen selkiyttämiseksi lakiin lisättäisiin säännös, josta ministeriön ohjaustoimivalta kävisi nimenomaisesti ilmi.

Kuntalaissa on lisäksi havaittu tarve täsmentää vaikuttamistoimielinten oikeutta tehdä kuntalain mukaisia aloitteita. Nuorisovaltuuston aloiteoikeuden tarkentaminen edistäisi osaltaan pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmakirjauksen tavoitetta, jonka mukaan hallitus edistää nuorten osallisuutta ja alueellista yhdenvertaisuutta muun muassa vahvistamalla nuorisovaltuustojen asemaa kunnissa ja hyvinvointialueilla. Vanhusneuvostoa koskevaa sääntelyä tulisi muuttaa myös siten, että vaikuttamistoimielimestä voitaisiin käyttää vanhusneuvoston sijasta sellaista nimitystä, joka kuvaisi paremmin sen edustamaa paikallista väestöryhmää.

Nykyinen kuntalaki ei edellytä, että konserniohjeessa tulisi olla määräykset kunnan tytäryhteisöjen varautumisesta. Tytäryhteisöjen varautumista olisi kuitenkin perusteltua vahvistaa konserniohjeen kautta. Tämän vuoksi lakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan konserniohjeessa tulisi antaa tytäryhteisöjen varautumista koskevat tarpeelliset määräykset. Lisäksi lakia on tarve täsmentää kirjanpitolain soveltamisen ja kunnan toimintakertomuksessa annettavien tietojen osalta.

Oheisessa lausuntoluonnoksessa on otettu kantaa sanamuotoon, jolla valtiovarainministeriön toimivaltuutta lisätään varautumisen ohjauksesta ja seurannassa, jotta lakia ei voida tulkita yleisenä toimivaltuutena kunnan toiminnan ohjaukseen ja seurantaan.

Lainmuutos velvoittaa jatkossa kuntaa toimintakertomuksessa arvioimaan kunnan toiminnan kannalta merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä kunnan toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti.

Yritysvaikutusten arviointi: ei tarpeen.

Esittelijä: vt. Kunnanjohtaja Anttila Harri

Päätösehdotus

Kunnanhallitus hyväksyy kunnan lausunnon kuntalain muuttamisesta.

Päätös

Hyväksyttiin.